

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

ΛΙΛΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΟΥ - ΣΩΤΗΡΙΟΥ

THE CITY'S ARCHITECTURE

LILA THEODORIDOU - SOTIRIOU

Ελληνική
Επιτροπή
Πολιτισμού

1

Oκτυμένος χώρος της πόλης ως “απολιθωμένος χρόνος” επιτρέπει να προσεγγίζονται μέσα από την εξέλιξη της οργάνωσης και της μορφολογίας του, όλες οι αλλαγές που επέρχονται στη ζωή της πόλης και στη ζωή των κατοίκων της.

Μ' αυτή την έννοια, η πόλη των Σερρών, βαριά τραυματισμένη από τον εμπρησμό του 1913, έχει κρατήσει “απολιθωμένα” λίγα δείγματα από την τελευταία φάση των Οθωμανικού παρελθόντος της.

Θαυμάσια δημόσια κτίρια εκλεκτικιστικής μορφολογίας, όπως το Παρθεναγωγείο “Γρηγοριάς” κτισμένο στα 1891 (εικ. 1) η παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, όπως το διδακτήριο των Μαρούλη (εικ. 2) χάθηκαν για νάντια από τη φωτιά και μόνο το σημερινό Διοικητήριο το πρώτη Νοσοκομείο και ελάχιστα άλλα απομεινάρια μιας εποχής λαμπρής για την πόλη, στέκονται και

2

A city's built environment is, in a way a reflection of all the developments that have taken place in its planning and morphology, and like an image frozen in time it can provide us with an understanding of all the changes that have left their mark on the people of the city and their life-style.

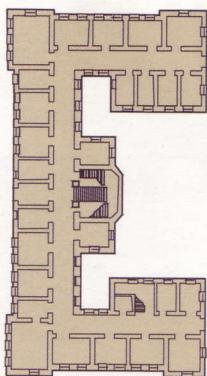
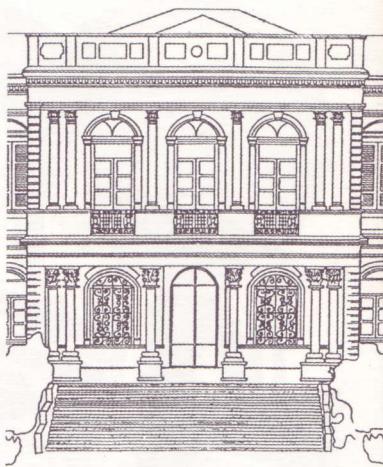
In this respect, the city of Serres that was deeply wounded by the 1913 arson, has retained only a few such evidence of its Ottoman Past. Spectacular public buildings with an eclectic morphology, such as the “Grigorias” girls school, built in 1891 (fig. 1) or samples of traditional architecture, like the “Marouli” institute of education (fig. 2) have been lost to the flames for ever. Only the Prefecture (fig. 3), the old hospital (fig. 4) and a few other samples of the city's bright

period are still in use. The plaster columns and capitals; the architraves and ornamental roof tiles; the well-kept gardens, carefully fenced off with iron gates, and marble staircases; the spacious verandahs, heavy wooden doors and window frames; the Viennese furniture in their sitting room, and plaster frames and ornamentation that so perfectly reflected the wealth and fine taste of the people of Serres in the last years of the Nineteenth Century were all reduced to ashes.

Buildings from this period that have survived to embellish the modern city of Serres include the Prefecture, which was built between 1898 and 1905 - when the city was still part of the Ottoman Empire - by the architect Xenophon Paionidis to serve the needs of the

λειτουργούν ακόμη και σήμερα. Ψευδοκίονες και κιονόκρανα, επιστύλια και αετώματα, περιφραγμένοι, φροντισμένοι κήποι με σιδερένιες εξώπορτες, μαρμάρινες σκάλες, ευρύχωρες βεράντες, βαριές ξύλινες πόρτες και κουφώματα, βιεννέζικα έπιπλα στο εσωτερικό τους, γνήσιες κορνίτες και διακοσμήσεις, που αντανακλούσαν τον πλούτο και την ενασθηθία των Σερραίων στα όψη μαρτυρίου των 19ου αιώνα όλα έγιναν παρανάλωμα του πυρός.

Κτίρια αυτής της εποχής, που και σήμερα στολίζουν την πόλη των Σερρών είναι: Το Διοικητήριο (εικ. 3) κτισμένο στα χρόνια 1898-1905, αποδίδεται στον γνωστό αρχιτέκτονα Ξενοφώντα Παπούνδη και εξηγερτούσε τις ανάγκες του Οθωμανικού δημοσίου. Ο εκλεκτικισμός του συμβάδικε με τις επιλογές των φορέα κατασκευής του, το δέ μέγεθός του συμβόλιζε την τότε κρατική εξουσία. Στον εσωτερικό προθάλαμο του νπάρχει μεταγενέστερη μαρμάρινη πλάκα όπον αναγράφονται τα εξής: "Ωκοδομήθη δί' εισφορών Σερραίων εν ἑτει 1898-1905 επί σχεδίου

Σ Ε Ρ Ρ Ε Σ

Turkish civil service. The building's eclectic style reflects the taste of the institution that commissioned it, while its size clearly symbolises the power of the Ottoman state. A marble plaque was later placed in the entrance hall which reads as follows: "Built for the tax office of Serres 1898-1905 in the shape of the letter "E", thus symbolising the twin ideals of Ellas (Greece) and Eleftheria (Freedom)".

γράμματος Ε συμβολίζοντας τα ιδεώδη Ελλάς - Ελευθερία".

Ένα δεύτερο λαμπρό οικοδόμημα, που κτίσθηκε το 1885 είναι το κτίριο των πρώην Νοσοκομείου των Σερρών. Στοίχισε η οικοδόμησή του 5.000 τουρκικές λίρες και τα χρήματα συγκεντρώθηκαν από συνδρο-

μέσ των Σερραίων. Μέλος της Ελληνικής Κοινότητας των Σερρών μετέβη στην Κωνσταντινούπολη και εκεί, αφού μελέτησε τον όλο μηχανισμό λειτουργίας του Εθνικού Νοσοκομείου των Ελληνικών Φιλανθρωπικών Καταστημάτων, επέστρεψε με τις ανάλογες προτάσεις και σχέδια, που έγιναν δεκτά με ενθουσιασμό από την εφορευτική επιτροπή και έτσι στα 1885 κατατέθηκε ο θεμέλιος λίθος του καινούριου νοσοκομείου της πόλης. Το 1913 στο ολοκαντώμα της πόλης κάηκε και αργότερα, όταν επισκευάστηκε, χρησιμοποιήθηκε ως Στρατιωτικό Νοσοκομείο. Ανακανίστηκε το 1952 και χρησιμεύει ως και σήμερα ως 3^{ρd} Γυμνάσιο Σερρών. Τυπολογικά το οικοδόμημα αναπτύσσεται σε πτέρυγες και μορφολογικά φέρει νεοκλασικά στοιχεία (εικ. 4).

Ένα από τα σημαντικότερα σωζόμενα αρχιτεκτονήματα του ύστερου 19ου αιώνα είναι και το οικοδό-

Another fine building erected before the city's liberation in 1913, is that which formerly housed the Serres Hospital (fig. 5), built in 1885 with money donated by the city's inhabitants. A Greek inhabitant of Serres got the inspiration for the design of the building after visiting and studying the National Hospital of the "Baloukli" Charitable Foundation in Constantinople. The supervisory committee enthusiastically accepted his proposal and the corner stone was laid in 1885. The hospital cost 5,000 Turkish lire to build. It was damaged in the fire of 1913, and when it was restored, it was used as a military hospital. The building was renovated in 1952, and is still in use today as a High School.

The building is divided into several wings, and displays a number of neoclassical features.

The building in Marouli Street (fig. 2) is another significant building that has survived to the present day. The building once again consists of a number of wings, the middle wing containing an arched lintel. Built at the end of the Nineteenth Century, a number of additions were made in 1928 by Periklis Fotiadis, an architect from Constantinople. Eleftherios Venizelos laid the foundations of the new wings on May 10, 1930. The building was used as an orphanage for boys between 1932 and 1981 and since then it has been used as a school for children with special needs.

The bath house (hamam), on the corner of

μημα που βρίσκεται στην οδό Μαρούλη (εικ. 5).

Το κτίριο αναπτύσσεται σε πτέρυγες με τοξωτά υπέρθυρα στη μεσαία πτέρυγα. Αρχικά ισόγειο δέχτηκε προσθήκες από τον Κωνσταντινοπόλιτη αρχιτέκτονα Περικλή Φωτιάδη, ενώ οι νέες πτέρυγες θεμελιώθηκαν από τον Ελ. Βενιζέλο το 1930. Από το 1932 έως και το 1981 λειποργούσε ως ορφανοτροφείο αρρένων.

Από τα κτίρια που θυμίζουν την εποχή της Τουρκοκρατίας στην πόλη των Σερρών είναι και το λοντρό (χαμάμ) της Καμενίκιας (επί της οδού Εμμανούήλ Παπά και Μαυροκορδάτου). Το Οθωμανικό αυτό λοντρό, με τρούλλινη επικάλυψη, ψηλό τύμπανο και δύο πλευρικά ημισφαίρια, έφερε στο μπροστινό του μέρος, διώροφο τετράριχτο κτίσμα από τα τέλη 19ου αιώνα με νεοκλασικά διακοσμητικά στοιχεία, κορνιζώματα στα παράθυρα και απομιμήσεις κιόνων στις γωνίες. Αν και είχε χαρακτηρισθεί ως ιστορικό διατηρητέο

5

5

6

μνημείο δυστυχώς πρόσφατα κατέρρευσε (εικ. 6).

Επίσης δύο κτίρια δημοτικών σχολείων, πέρα από την αρχιτεκτονική τους αξία μεταφέρουν και ένα μέρος από την ιστορία της πόλης των Σερρών στο δικό τους χρονικό κατασκευής.

Στο κέντρο της πόλης βρίσκεται το πρώην 1ο Δημοτικό σχολείο (εικ. 7) γνωστό στον Σερραίους ως Τσαλοπούλειο ή κόκκινο σχολείο. Ονομάστηκε Τσαλοπούλειο προς τιμή του Τσαλόπουλου, που διετέλεσε διευθυντής του από τα τελευταία χρόνια της Τουρκοκρατίας ως το 1930. Διώροφο κτίσμα με συμμετρική κάτοψη και κεντρικό εξώστη με μπαλονοπράδες στον ορόφο.

Το 11ο Δημοτικό Σχολείο (εικ. 8) στην οδό Βενιζέλου, πρώην Δημόσια Θωμανική Σχολή "Ινταντίε" με μορφολογικά δάνεια από τον νεοκλασικισμό και τυπολογία κουνή σε όλα σχεδόν τα διδακτήρια της εποχής, δηλαδή συμμετρική κάτοψη, τριμερή

Emmanouil Papa and Mavrokordatou Streets (fig. 6), is another building that harks back to the Ottoman Period in the city. This Ottoman bath house - with its domed roof: a high central dome with a smaller dome on each side - is a two-storey, neo-classical construction from the late Nineteenth Century with stone surrounding its windows and imitation columns (non-load bearing) on its corners. It has been declared as a protected building but is not in a good condition.

Two of the city's primary schools - the 8th and the 11th - are not only architecturally important, but they also constitute, in themselves, a small piece of the history of Serres.

S E P P E S

The 8th Primary School (fig. 7) was originally the 1st Primary School, and is locally known as the "Tsalopouleio" or as "the red school". It received its name in honour of Tsalopoulos, who was its head master from the last years of Turkish rule until 1930. It is a two-storey building with a symmetrical ground plan and a central balcony with balustrades on the first floor.

The 11th Primary School (fig. 8) was originally the Turkish "Idandie" school. It owes some of its features to neoclassicism and others to the design, typical of schools of that time: a symmetrical ground plan, a central axis, and a bipartite division of the main body of the school. It was used as a high school after liberation, while today it houses the city's 11th Primary School.

The Zapara house (fig. 9) is a private residence

κατανομή του όγκου, διαίρεση σε οριζόντιες ζώνες. Το κεντρικό τμήμα προεξέχει ελαφρά από το επίπεδο της σύφης Χρησιμοποιήθηκε μετά την απελευθέρωση ως Γυμνάσιο.

Στα τέλη του 19ου αιώνα η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών τως συνακόλουθο της εμπορικής άνθησης έδωσε την δυνατότητα στους Σερραϊούς αστούς να οικοδομήσουν πολλές ιδιωτικές κατοικίες.

Στην οικία του καπνεμπόρου Μαρούλη (εικ. 9) παρά την κακή κατάσταση στην οποία σήμερα βρίσκεται είναι φανερές οι κεντροευρωπαϊκές επιδράσεις, χαρακτηριστικό γνώρισμα και στα σπίτια των μεγάλων μεγαλεμπόρων των Ροδολείθους, Δράμας και Καβάλας.

Ένα άλλο οίκημα της εποχής που διασώζεται μέχρι σήμερα είναι η διώροφη κατοικία του ζωγράφου Ουβέρτου Αργυρού στην οδό Αθ. Αργυρού.

8

7

8

9

10

Παρά το ότι η διακόσμηση της σύφης ακολουθεί την κλασικιστική αντίληψη η κεντρική προεξοχή στον όροφο αντανακλά την τοπική παράδοση των σαχνισιών. Ανακανίστηκε πρόσφατα και στεγάζει τα γραφεία της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (εικ. 10).

Από το ολοκαύτωμα των Σερρών το 1913 σώθηκαν, από τα 6.000 σπίτια της πόλης, μόνο τα 1.500, ενώ το εμπορικό της κέντρο καταστράφηκε ολοσχερώς. Η ανάγκη ανοικοδόμησης του κατεστραμμένου κέντρου για τη στέγαση χιλιάδων οικογενειών ήταν επιτακτική. Μετά από προσπάθειες της τότε δημοτικής αρχής συγκροτήθηκε μια επιτροπή που αποτύπωσε το σύνολο της καμένης πόλης φτιάχνοντας έτσι το πρώτο κτηματολόγιο στην Ελλάδα.

Σύγχρονοι μελετητές της ιστορίας της ελληνικής πολεοδομίας έχουν επισημάνει ως ιδιαίτερα σημαντικό το εγχείρημα των επανασχεδιασμού των

that exemplifies the typically Macedonian Architecture, once predominant in the city. Although the house is currently in a bad condition, it nevertheless retains the design and morphology of a typical Macedonian house.

Vigorous commercial activity at the end of the Nineteenth Century brought about a great deal of wealth for the people of Serres; wealth that gave the city's middle classes the ability to afford the construction of numerous buildings in the neoclassical style. A surviving example is the attractive two-storey building on Umberto Argyrou Street (fig. 10). Following liberation, it was handed over to the National Bank, who in 1938 sold it to Konstantinos Triantafyllopoulos, a public notary in the city.

Umberto Argyros, the artist, inherited the building in 1961, and today it belongs to the TEAK.

Only 1,500 of the city's 6,000 houses survived the Great Fire of 1913. The city's commercial district was completely destroyed. The need to rebuild the shattered city centre and house the thousands of homeless families was imperative. The local authorities assembled a special committee, which drew up a plan of the rebuilt city, thus producing the first Land Registry in the history of modern Greece.

Historians researching the history of Greek town planning now regard the reconstruction of the destroyed part of the city as being particularly significant. Its significance lies, among others, in just how pioneering the project

εμπρηθέντος τμήματος της πόλης (εικ. 11). Η αξία του έγκειται μεταξύ των άλλων και στην πρωτοποριακή για την εποχή του εφαρμογή της έννοιας του αστικού αναδασμού, έννοιας που λίγο αργότερα χρησιμοποιήθηκε και για τον επανασχεδιασμό του κατεστραμμένου από την πυρκαγιά κέντρου της Θεσσαλονίκης.

Επιπλέον ο σχεδιασμός αντός βοήθησε ιδιαίτερα στη διαμόρφωση της μεσοπολεμικής εικονογραφίας της πόλης, όταν ορθοπόδησε οικονομικά από τις αλλεπάλληλες καταστροφές. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα αξιόλογα κτίρια κτίσθηκαν στην πυρίκανση ζώνη μεταβάλλοντας ραγδαία την προηγούμενη κατάσταση (εικ. 12). Η μεσοπολεμική εικόνα που διέσωσαν οι πηγές παροντάζει μια πόλη με ρυμοτομία πάνω σε σχέδια του αρχιτέκτονα N. Τσακίρη και κτίσματα αρχιτεκτονικής μορφολογίας που επιμένουν σε ένα απλοποιημένο

11

12

13

13

εκλεκτικιστικό λεξιλόγιο με ενισχυμένη την παρονσία των Αθηναϊκού νεοκλασικισμού, που επιβεβαιώνοντας αισθητικές επιλογές της τότε αστικής τάξης.

Σήμερα στην πόλη των Σερρών, ως επακόλουθο της ραγδαίας μεταπολεμικής οικοδόμησης ανάπτυξης, στάζονται λίγα αξιόλογα μεσοπολεμικά κτίρια τα σημαντικότερα των οποίων είναι:

Το σπίτι των Μάλλουν (εικ. 13). Κτίσθηκε το 1927 στην οδός Ι. Δραγούμη με τη χαρακτηριστική γωνιακή ημικυκλική απόληξη και τον ασκεπή εξώστη αναδεικνύει τη διαγώνια κατεύθυνση στη σύνθεση των όγκων του και έχει πρόσφατα ανακανιστεί.

Η οικία του γιατρού Χρ. Παπα-

was for 1914. It was our first glimpse of the concept of land re-allocation, a concept later proved to be essential during the redesigning of the city centre of Thessaloniki after the catastrophic fire of 1917.

It also contributed significantly to the shaping up of the appearance of the city of Serres in the period between the wars when the city got onto feet once more after a seemingly endless series of disasters. In a very short time, a number of impressive buildings had sprung up in the fire zone, radically different from what had existed before. Photographs from the inter-war period show a city laid out along lines set down by Nikolaos Tsakiris, and buildings which rely

on a vocabulary of simplified eclecticism with a little added Athenian neoclassicism - a choice of style reflecting middle class ideas of good taste at the time.

Due to the rapid post-war construction, only a few significant buildings survive, the most important of which are:

**The Malliou-Promopoulou residence, built in 1927 in I. Dragoumi Street (fig. 11).*

**The Serres Agricultural Bank. Built in 1928 by the Serres Agricultural Association (fig. 12).*

**The 1st High School of Serres (fig. 13) is situated on the lower slopes of Koulia Hill. The Headmaster of the Serres High School laid the foundations of the*

βασιλείου στην πλατεία Ελευθερίας κτίζεται στα 1929 με αρχιτέκτονα τον Ξ. Αιγίδη αντανακλώντας τον κλασικισμό της διπλανής Εθνικής Τράπεζας. Διατηρείται με ψροντίδα των ιδιοκτητών του σε αρίστη κατάσταση (εικ. 14).

Το κτίριο του 1ον Γυμνασίου Σερρών στους πρόποδες του Κουλά, από τα πρώτα κτίρια στην πυρίκανστο ζώνη, θεμελιώνεται με επισημότητα το 1926 από τον Σερραίο γυμνασιάρχη Δ. Μιουρλή, και εγκαινιάζεται το 1929. Η τυπολογία του κτηρίου με την έμφαση στον κεντρικό άξονα και την εισέχοντα είσοδο με τους τέσσερις πεσσούς παραπέμπει στο κτίριο του Διοικητηρίου Σερρών, απογνωμένο όμως από το εκλεκτικιστικό μορφολογικό του ένδυμα. Η διάταξη και η μορφολογικός χειρισμός των ανοιγμάτων αναφέρονται στον μοντερνισμό, ενώ η ευρύχωρη εξωτερική σκάλα προοδίει μνημειακό χαρακτήρα στο σύνολο (εικ. 15).

14

Σ Ε Ρ Ρ Ε Σ

ΟΣ

building on July 18, 1926 after the destruction of the building in Ano Kamenika that had previously housed the city school. The school was opened by Nikolaos Vassilou, the new Headmaster, in 1929. The school's design - with the emphasis on the central axis and the entrance porch within the main body of the building, is similar to that of the Governor's Residence lacking, however, the eclectic style of the latter's decoration.

*The National Bank (fig. 14). Built in 1928 along pure neo-classical lines by the Architect Xenophon Aigidis.

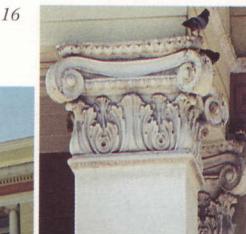
Το κτίριο της Εθνικής Τράπεζας επιβάλλεται στην κεντρική πλατεία Ελευθερίας με το κλασικιστικό μορφολογικό του ιδίωμα. Το υπέρτονομένο πρόστυλο της εισόδου του με τους τέσσερις ογκώδεις πεσσούς συνιστά το κυρίαρχο στοιχείο της σύνθεσης. Κτίσθηκε το 1928, υπό την επίβλεψη των αρχιτέκτονα Ξ. Αιγαδή, χαρακτηριστικό προϊόν της σχεδιαστικής προσπάθειας των μηχανικών της Ε.Τ.Ε. (εικ. 16).

Στο ίδιο κλασικιστικό ύφος αλλά αισθητικά μικρότερο σε όγκο το κτίριο της Τράπεζας της Ελλάδας με την λιτή επεξεργασία της όψης του κυριαρχεί διακριτικά στην οδό Μεραρχίας (εικ. 17).

Το κτίριο της Αγροτικής Τράπεζας απλώνεται στην οδό Ρακιτζή με το ίδιο απλό και ταυτόχρονα επιβλητικό ύφος. Η κεντρική είσοδος τονί-

17

16

18

19

20

ζεται με προεξοχή των ορόφων και στη γωνία δημιουργείται υποχώρηση όπου τοποθετούνται ορθογώνιοι πεσσοί (εικ 18).

Στα ανατολικά της πόλης με πρωτοβουλία της Δ.Ε.Η. διασάρθκη η παλιά καπναποθήκη της εταιρείας *Mediterranean* και διασκενάστηκε σε κτίριο γραφείων, διατηρώντας κάποια από τα αρχικά μορφολογικά της στοιχεία (εικ. 19).

Το σπίτι των εφοροταμία των εκπαιδευτηρίων της πόλης και καπνεμπόρου Σχοινά κτίσθηκε το 1927 (γωνία Ακροπόλεως και Νικ. Φωκά). Το νεοβυζαντινό ύφος του κτιρίου παραπέμπει σε ανάλογα σύγχρονά του κτίσματα της Θεσσαλονίκης και άλλων βορειοελλαδικών πόλεων (εικ. 20).

Η εντυπωσιακή έπαυλη των καπνεμπόρου Σπόντη στην οδό Κων-

*The “Majestic” Hotel. Built in 1929 by Stavridis, a building contractor, to a design by Panagiotareas, the civil engineer, for the Chatzinikolaou brothers, wool merchants in the city. The Galva family ran the Hotel Majestic in the building until 1967.

*The home of Mr. Schoinas, the city's Bursar for Schools (fig. 15) which was built in 1927 on the corner of Akropoleos and Nik. Fokas Streets. The neo-Byzantine feel of the building reminds of similar buildings from the same era in Thessaloniki and other towns in Northern Greece.

*The central offices of the ΔΕΗ, built in 1918 by “Mediterranean”, an American tobacco company, and bought by ΔΕΗ in 1978 (fig. 16).

*The impressive building in Konstantinopoleos Street was

erected in 1928 (fig. 17). It housed the head offices of the "Balkan-Hellenic" tobacco company during the heyday of the tobacco trade in Smyrna. The corner of the building displays tower-like cornices.

The mansion houses of Smyrna gave it an "old-world" air until the Fifties. The importance of the city has, however, radically changed since then. The old city with its mansions has almost disappeared. These wonderful buildings were demolished one after another and bulky apartment blocks were built in their place. Those areas which were once graced by beautiful houses - each with its own distinct personality, with wrought-iron railings and well-maintained lawns - are now a monotonous gray. The few buildings that have been lucky enough to survive,

σταντινούπολεως είναι επίσης κτίσμα του μεσοπολέμου. Στέγασε την εποχή της ακμής του καπνευμπορίου στην πόλη των Σερρών τα γραφεία της καπνοβιομηχανίας "Αναστροελληνική". Χαρακτηριστική πολυγωνική απόληξη στεγάζει το κλιμακοστάσιο (εικ. 21).

Έως και τη δεκαετία του 1950 - 1960 οι Σέρρες κρατούσαν το "παλιό" χρώμα που έδιναν τα αρχοντικά του μεσοπολέμου. Από τη δεκαετία όμως αυτή έως και σήμερα η φυσιογνωμία της πόλης άλλαξε και πάλι κατά τρόπο ραγδαίο. Η παλιά πόλη με τα αρχοντόσπιτα της σχεδόν έσβησε. Τα σπουδαία εκείνα αρχιτεκτονήματα γκρεμίστηκαν το ένα μετά το άλλο και στη θέση τους ορθώθηκαν ογκώδεις πολυκατοικίες.

Στους ίδιους δρόμους, όπου άλλοτε υπήρχαν, τα όλο καλαιοθήσια και

21

22

23

24

προσωπικότητα ανώγια και διάρροφα σπίτια, με τους καγκελωτούς ψράκτες και τους καταπράσινους κήπους, σήμερα υπάρχει η μονοτονία των γκρίζων. Τα λίγα κτίσματα, που παρέμειναν από τώχη στην οδό Ίωνος Δραγούνη, δεν μπορούν δυστυχώς να συνθέσουν μια πειστική εικονογραφία της παλιάς πόλης (εικ 22, 23, 24). Είναι ίσως ζήτημα λίγον χρόνου να εκλείφουν και αντά. Όσο όμως ακόμη υπάρχουν θα τραβούν σαν μαγνήτης το βλέμμα μας, θα διεγέρουν τη μνήμη μας, θα λάμπουν σαν πρωτιές δροσοσπαλίδες αναζωογονώντας και εμπλουτίζοντας πολιτιστικά το κινημένο περίγυρό τους.

are by all means too few to portray a convincing picture of the city's appearance in the years gone by. It is perhaps just a matter of time before they, too, are demolished. Yet, until that day, they will continue to magnetize our attention, stimulate our memory, and - shining like drops of morning dew - will refresh and culturally enrich the built environment we live in.

